

Beslisnota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Visie op wind- en zonne-energie gemeente Wijchen: Op weg naar 2035

Datum: 19 juni 2024

Voorgesteld besluit

de Gemeenteraad besluit:

1. De 'Visie op wind- en zonne-energie gemeente Wijchen: Op weg naar 2035' (bijlage 1) met bijlagen landelijke 'Gedragscode Acceptatie & Participatie Windenergie op Land' (bijlage 2), Multicriteria-analyse (bijlage 3) en aanvullende uitgangspunten (bijlage 4) vast te stellen, waarmee u onder andere instemt met:
 - a. De kaders en richtlijnen voor ontwikkelingen op het vlak van opwek voor wind- en zonne-energie;
 - b. De weging van zoekgebieden op basis van de Multicriteria Analyse (MCA);
 - c. Het verdere proces en tijdsplan naar principemedewerking aan een tweede windpark in de gemeente Wijchen;
 - d. Het hoogspanningsstation in te brengen en te waarderen als Wijchense bijdrage in de RES regio.
 - e. Het actualiseren van de 'Visie op zonne-energie, gemeenten Druten & Wijchen';
 - f. In plaats van de 'Gedragscode Windenergie Wijchen' te gaan werken volgens de landelijke 'Gedragscode Acceptatie & Participatie Windenergie op Land'.
2. Na het uitvoeren van aanvullende onderzoeken, het opstellen van kaders en duidelijkheid over de locatie en de waardering van het hoogspanningsstation een tender te starten voor één windpark in één van de kansrijke gebieden.

Aanleiding

Vanwege afspraken in RES-verband, eigen ambities om energieneutraal te worden en een inpassingsverzoek voor een windpark bij de A50, heeft de gemeenteraad besloten zelf de regie te pakken op grootschalige opwekprojecten.

RES

Op 22 april 2021 is de regionale energiestrategie (RES 1.0) door uw raad vastgesteld. In de RES is afgesproken om als regio 1,62 TWh duurzame energie op te wekken in 2030. De verhouding tussen zonne-energie (89%) en windenergie (11%) was in de RES echter scheef, wat mede tot netcongestie leidt. Daarom is de afspraak gemaakt om bij de doorontwikkeling van de RES 1.0 naar RES 2.0 de verhouding tussen zonne- en windenergie te verbeteren, door binnen de regio te zoeken naar nieuwe gebieden voor windenergie. Dit is gebeurd door een planMER onderzoek uit te voeren dat in juni van 2023 is afgerond en begin november door de commissie MER positief is beoordeeld. Uit dit onderzoek blijkt dat in 8 van de 16 gemeenten mogelijkheden liggen voor windprojecten, waaronder in de gemeente Wijchen. De RES regio heeft de gemeente gevraagd om te bekijken of de verhouding wind-zon te verbeteren is. Via de visie geeft Wijchen uitvoering aan deze vraag.

Ambitie gemeente Wijchen

Eind 2022 bevestigde uw raad de ambitie versneld de overstap naar duurzame energiebronnen, zoals zonnepanelen op daken en windmolens, te maken met het vaststellen van het Strategisch Kompas. Daarin is tevens opgenomen dat windenergie nodig is om doelen te halen, maar dat daarbij wel gekeken moet worden naar plaatsen waar dit kan.

Medio december 2023 stelde uw raad een Lokale Energie Strategie (LES) vast. Hierin is besloten dat we in 2050 ons eigen energieverbruik volledig duurzaam opwekken.

Inpassingsverzoek windpark A50

De provincie heeft een principeverzoek ontvangen van Windpark Wijchen A50. Het windpark draagt bij aan het behalen van de RES-doelstelling van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen en bevindt zich in een geschikt gebied conform planMER. Desalniettemin heeft de provincie de gemeente Wijchen extra tijd gegeven om zelf alternatieve gebieden voor windenergie af te wegen.

Regie

Om regie te houden, besloot uw raad op 1 februari 2024 te onderzoeken welke gebieden uw raad zelf het meest geschikt vindt voor de ontwikkeling van wind- en zonne-energie in de gemeente Wijchen. U gaf daarom opdracht om een visie op wind- en zonne-energie op te stellen en hierin met behulp van een Multicriteria Analyse (MCA) keuzes te maken ten aanzien van deze gebieden.

Op 30 mei 2024 besloot uw raad om voor de MCA criteriaset 1 (wijst op gebieden bij industrie en snelwegen) te kiezen, maar om hierin een zware weging voor belastbaarheid van het gebied op te nemen. In de voorliggende visie met MCA en bijlage Aanvullende Uitgangspunten komen drie gebieden als kansrijk naar voren.

De zware weging voor belastbaarheid maakt dat de uitkomst meer een mengvorm van criteriaset 1 en criteriaset 2 (opwek landelijk op afstand van woongebied) is geworden. Daarom geeft het college de raad in overweging om het gebied bij Batenburg, alsnog uit te zonderen. Dit gebied ligt namelijk ver van gebruik en infrastructuur, is zowel cultuurhistorisch als qua landschap aantrekkelijk, en past daarom minder in de gekozen criteriaset 1.

De visie bevat het voorstel om in navolging van de visie aanvullende onderzoeken te doen en daarna een tender te starten voor één extra windpark in één van de kansrijke gebieden. Met de visie wordt de 'Visie op zonne-energie, gemeenten Druten & Wijchen' geactualiseerd en de 'Gedragscode Windenergie Wijchen' vervangen.

Eerdere besluiten

Datum	Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)
20 februari 2020	Z/18/023106 Visie op zonne-energie Druten Wijchen
22 april 2021	Z/21/047504 Vaststellen definitief bod Regionale Energiestrategie 1.0 Arnhem Nijmegen
18 oktober 2022	Z/22/092047 Concept Notitie Reikwijdte en Detail van planMER ter voorbereiding van RES 2.0
20 december 2022	Z/22/092045 Concept NRD planMER voor RES 2.0
11 juli 2023	Z/23/129638 kennisneming planMER RES GMR Arnhem Nijmegen
7 december 2023	Z/23/133830 Raadsbesluit Routes voor de Lokale Energie Strategie Wijchen
1 februari 2024	Z/23/129638 Raadsbesluit Onderzoek naar een gedragen visie op wind- en zonne-energie in Wijchen
25 april 2024	Z/24/233429 Informatienota gemeenteraad Evaluatie Gedragscode Windenergie in Wijchen

Gewenst resultaat

Hiermee wordt de 'Visie op wind- en zonne-energie gemeente Wijchen: Op weg naar 2035' vastgesteld en daarmee besloten:

- de 'Visie op zonne-energie Druten Wijchen' te actualiseren;
- invulling te geven aan de gemeentelijke ambities conform LES;
- de verhouding tussen de opwek van wind en zon te verbeteren en daarmee de vraag van de RES in te vullen met één windpark en een hoogspanningsstation;
- het hoogspanningsstation als concrete inbreng te gaan waarderen en ook om te slaan in de kwantitatieve ambitie van de toekomst;
- de Gedragscode Windenergie in Wijchen te vervangen;
- een vervolgtraject te concretiseren en nadere richtlijnen te bepalen;
- daarna via een tender de regie op het windproject te pakken.

Argumenten

1.1 *Met de voorliggende visie pakt de gemeente regie op grootschalige opwekprojecten.*

Met deze aanpak neemt de gemeente Wijchen de regie in handen door medewerking te verlenen aan één windpark en uitgangspunten voor windparken te presenteren. De visie schetst een vervolgtraject, waarin onder meer aanvullende onderzoek worden gedaan en een tenderleidraad wordt opgesteld. Aan de hand hiervan wordt de definitieve keuze gemaakt.

1.2 *Hiermee laat de gemeente Wijchen aan de provincie zien, dat er binnen afzienbare tijd een concreet project gekozen wordt.*

De provincie heeft een principeverzoek ontvangen van Windpark Wijchen A50. Het windpark draagt bij aan het behalen van de RES-doelstelling van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen en bevindt zich in een geschikt gebied conform planMER. Desalniettemin heeft de provincie de gemeente Wijchen extra tijd gegeven om zelf alternatieve gebieden voor windenergie af te wegen. Conform visie wordt aan maximaal één nieuw windpark (dus bovenop het windpark

Bijsterhuizen) in één van de kansrijke gebieden medewerking verleend. Tevens wordt een helder proces geschetst, waarmee de gemeente Wijchen aan de provincie laat zien, dat na een periode waarin onderzoeken worden uitgevoerd en kaders worden opgesteld, er een concreet project gekozen wordt door middel van een tender. De tender wordt uitgevoerd na duidelijkheid over de locatie en waardering van het hoogspanningsstation.

1.3 *De visie is van belang voor de invulling van de gemeentelijk ambities op het gebied van energieneutraliteit.*

- De gemeente Wijchen heeft de ambitie om energieneutraal te worden en daarin de eerste stappen gezet. Om de uiteindelijke doelstellingen voor 2050 (zie Lokale Energiestrategie) op onze eigen voorwaarden te halen, moeten we op een slimme manier doorpakken. De visie op wind- en zonne-energie is daarin een belangrijke stap.
- In RES 1.0 heeft Wijchen een bod gedaan met 3 windmolens bij Bijsterhuizen en zonnepark Bankhoef en zonnepark Kampbroek. Vanwege instabiliteit op het elektriciteitsnet (medeveroorzaker van netcongestie) ligt er echter een afspraak om in RES 2.0 de scheve verhoudingen zon- en windenergie in de totale RES te verbeteren en is een planMER uitgevoerd. De gemeente Wijchen neemt haar verantwoordelijkheid om bij te dragen aan de scheve verhoudingen binnen haar eigen opgave door naast Bijsterhuizen één gebied aan te wijzen voor het ontwikkelen van een windpark.

1.4 *Plannen voor een hoogspanningsstation van TenneT hebben een grote ruimtelijke impact op de gemeente Wijchen.*

Parallel aan het traject om te komen tot een visie op wind- en zonne-energie is duidelijk geworden dat TenneT plannen heeft voor een hoogspanningsstation van circa 26 hectare in de gemeente Wijchen. Hoewel we weten dat TenneT zoekt in de buurt van de reeds aanwezige hoogspanningsleiding vanaf de A50 verder naar het westen, is de plek waar het hoogspanningsstation komt niet bekend.

Omdat de komst van het hoogspanningsstation een grote ruimtelijke impact heeft, zou het meegewogen moeten worden in het traject voor het bepalen van zoekgebieden voor wind- en zonne-energie.

Gedeputeerde Staten (GS) onderkent dat het station vanwege de grootte een effect op de leefomgeving heeft en dat het daarom belangrijk is om rekening te houden met de belangen van omwonenden en de gemeente Wijchen.

GS is zich ervan bewust dat de verbreding van de A50, het windpark A50 en het hoogspanningsstation mogelijk hetzelfde gebied kunnen beïnvloeden. GS geeft aan dat moet blijken in welke mate al deze ontwikkelingen in samenhang passen in het gebied, met een acceptabele leefomgeving tot gevolg.

Het projectbesluit voor het hoogspanningsstation is een bevoegdheid van het Rijk. De Minister van Economische Zaken en Klimaat wil de bevoegdheid overdragen aan provincie Gelderland. De provincie beraadt zich op de voor- en nadelen van overdracht van het bevoegd gezag. De provincie is hierover in gesprek met het ministerie van EZK, gemeente Wijchen en TenneT.

Het hoogspanningsstation zelf is van nationaal belang en draagt bij aan de energievoorziening in Brabant. Wijchen beschouwt het hoogspanningsstation als

stevig aandeel in de energietransitie en maakt het onderdeel van de inbreng in de RES regio, ook als bijdrage van belang voor stabielere netten.

Wijchen is in gesprek met betrokken provincies, Tennet, EZK en de RES regio op welke manier dit hoogspanningsstation verder gewaardeerd kan worden. Wij zien het hoogspanningsstation en windenergie als communicerende vaten die beiden voor de gemeente Wijchen en de regio meewegen in de energiedoelstellingen voor de langere termijn.

1.5 *De visie bevat kaders over agrarische erfmolens, windwokkels binnenstedelijk en zonnepanelen op windschermen*

In de visie gaan we in separate kaders in op agrarische erfmolens en windwokkels/kleine windmolens in binnenstedelijk gebied. Vanuit inwoners zijn hier vragen over gekomen. Wij willen erfmolens toestaan en een proef doen met windwokkels binnenstedelijk omdat ze bijdragen aan de LES-doelstelling. Toch moeten erfmolens en windwokkels niet verward worden met grootschalige opwek. De opbrengst hiervan is vele malen lager en kan hooguit bijdragen aan het verlagen van het eigen energieverbruik.

Het kader over zonnepanelen op de windschermen van de A50 in het kader van het programma Opwek van Energie op Rijksvastgoed (OER) hebben wij opgenomen omdat het past in de zonneladder.

2.1 *Conform het in de visie geschetste vervolgtraject houdt de gemeente Wijchen invloed op de keuze van het definitieve gebied door het opstellen van een tenderleidraad, als de kaders volledig helder zijn.*

In de visie worden diverse aspecten en richtlijnen gepresenteerd die hun weerslag krijgen in de nog op te stellen tenderleidraad. Aan de hand van de tenderleidraad worden initiatieven afgewogen en wordt het beste plan gekozen. Wensen en bedenken van uw raad worden in de tenderleidraad meegenomen.

Tegenargumenten en risico's

1.1 *De uitkomst van de MCA is minder dan verwacht in de geest van de oorspronkelijke criteriaset 1.*

De raad van de gemeente Wijchen koos voor Criteriaset 1: opwek bij gebruik en infrastructuur, maar met toepassing van een amendement dat een zware wegingsfactor toekende aan de belastbaarheid van gebieden. Dit amendement heeft de uitkomst van de MCA, wellicht onbedoeld, dusdanig beïnvloed dat de geest van criteriaset 1 (opwek bij gebruik en infrastructuur) er niet meer helemaal in te herkennen is. Het verdient overweging om gebied 2 (nabij Batenburg), dat zeer ver gelegen is van snelwegen en industrie, alsnog als minder geschikt te beoordelen.

1.2 *Provincie is bevoegd gezag*

De gemeente Wijchen heeft van de provincie de tijd gekregen om zelf alternatieve gebieden voor windenergie af te wegen. Maar uiteindelijk is de provincie bevoegd gezag en laat het zich moeilijk voorspellen in hoeverre de provincie rekening houdt met de visie van de gemeente Wijchen en met een nog komend traject van definitieve bepaling van een gebied.

Financiële gevolgen

N.v.t.

Communicatie

- Wij communiceren over uw besluit met inwoners, stakeholders, Groene Metropool Regio en provincie.
- We informeren inwoners van de zoekgebieden over het vervolgtraject en hun rol daarin.

Inwonersparticipatie

Zowel proces- al financiële participatie voor inwoners zijn onderdeel van deze visie.

Uitvoering of Vervolgstappen

De visie schetst heldere vervolgstappen:

- Het uitvoeren van vervolgonderzoeken (zowel gemeente als potentiële ontwikkelaars).
- Het opstellen van een uitvoeringsprogramma LES en het specificeren van de energie-opgave.
- De waardering van het hoogspanningsstation inbrengen in de RES-regio.
- Het onderzoeken van de locatie van het hoogspanningsstation door Tennet.
- Als de kaders helder zijn, het opstellen van een tenderleidraad (wensen en bedenkingen van uw raad hierin meenemen).

Geheimhouding:

N.v.t.

Voorstel

Advies

JAFL

GO

SPA

Groen, Natuur & Landschap